

Prasme sadarboties, izmantot iespējas

Dažādu nozaru uzņēmēji ikdienas darbā saistīti ar pašvaldībām, gan sniedzot pakalpojumus, gan sadarbojoties kādu funkciju veikšanā. Gadu gaitā uzkrāta pieredze, īstenoti dažādi projekti, kā arī vērtējums.

Nav jādara, bet dara

SIA "CDzP" mūspusē nodarbojas ar dzīvokļu apsaimniekošanu Cēsu, Priekule un Līgatnes novadā. Arī citos novados uzņēmuma darbinieki daudzkārt tikušies gan ar iedzīvotājiem, gan pašvaldībās, runājot par namu apsaimniekošanu.

Valdis loceklis **GIRTS BEIKMANIS**: "Pašvaldībās ir dažāda izpratne par namu pārvaldnieka lietu kārtību, pieeja normatīvo aktu izpildei. Daudzviet Latvijā gadiem pašvaldības nodarbojas ar māju apsaimniekošanu. Cik un kā varēja, gādāja par daudzdzīvokļu mājām. Vispirms lielajās pilsētās, tad arī novados Valsts kontrole atgādināja, ka dzīvokļi ir privātpašums un tikpat labi pašvaldībai būtu jā rūpējas arī par privātmājām. Tad pašvaldības sāka rosināt iedzīvotājus, lai izvēlas apsaimniekotāju vai paši veido biedrības. Gadiem iedzīvotāji maksājuši mazāk, nekā ir patiesās izmaksas, mājas nav remontētas. Mēs darām darbu savā nozarē,

diskutējam ar katru pašvaldību atsevišķi. Ja atrodam kopsaucēju, sadarbojamies. Viena pašvaldība labāk izprot, ko nozīmē pārvaldīt savu īpašumu, citai savs priekšstats. Ir tādas, kuras uzskata, ka pašvaldības īres dzīvokļi pilnībā ir apsaimniekotāja ziņā un viņam jāatbild arī par īrniekiem.

Nav atšķirības, vai liela vai maza pašvaldība, runa ir par privātā īpašuma apsaimniekošanu. Vienmēr saku - tikai nevainojiet pašvaldību, līdz šim maksājāt par ūdeni un siltumu, bet par mājas uzturēšanu nedomājāt. Ir daudz piemēru, kur iedzīvotāji izveidoja biedrības paši apsaimniekot mājas. Viņi redzēja un saprata, ka pašvaldība neko neremontē, un rīkojās paši.

Ir jāveic liels skaidrojošais darbs, un nevar teikt, ka to nav darījušas pašvaldības. Taču iedzīvotāju viedoklis daudzviet bijis vienkāršs - kamēr to dara pašvaldība un ir lētāk, kāpēc darīt pašiem. Kad pašvaldības skaidri pasaka - domājiet, kā apsaimniekosiet paši, - risinājums tiek atrasts. Vai nu izvēlas apsaimniekotāju, vai dibina biedrības un dara paši."

Dažkārt pietrūkst profesionālisma

SIA "Virāža" ir ceļu būvniecības firma. Daudzos novados Latvijā gan rekonstruē, gan uztur pašvaldību ceļus. Direktors **EDVĪNS**

VASERS: "Ar pašvaldībām sadarbība nav slihta. Patlaban gan jūtams, ka pašvaldībām nav naudas, iepirkumi bijuši, bet līgumi vēl nav noslēgti. Iepirkums beidzas, kad noslēgts līgums un varam sākt strādāt. Gaidām.

Prasības, noteikumi visiem vienādi neatkarīgi no tā, esi liels vai mazs novads. Tiesa, katra pašvaldība kaut ko izdomā, cita no citas noskata un bieži vien iepirkumos prasa nebūtiskas lietas. Gribētos, lai ir speciālisti, jo bieži vien tie, kuri gatavo iepirkumus, ir atbildīgi, par ceļiem daudz ko neizprot. Pareizāk būtu, ja visās pašvaldībās iepirkumi, kuros ir ES finansējums, prasības būtu vienādas, būtu izstrādāts standarts. Ir pašvaldības, kuras prasa garantiju garantijas, kaut iepirkums vēl nav noslēdzies. Visticamāk, tā ir baidīšanās, labāk paprasīt kaut ko vairāk, lai vēlāk kontroles nevarētu pārņemt. Un nav atšķirības, vai tie ir lieli vai mazi novadi."

Kopā var sasniegt vairāk

Vidzemes Tūrisma asociācija pārstāv uzņēmēju un pašvaldību intereses gan valsts, gan starptau-

tiskā līmenī. Starp asociācijas biedriem ir 39 Latvijas pašvaldības.

Valdes priekšsēdētājs **RAITIS SIJĀTS**: "Pirms iepriekšējās administratīvi teritoriālās reformas mūsu biedri bija deviņas rajona padomes. Vecā struktūra tika likvidēta. Runāja gan, ka Cēsis paliks atsevišķi un pārējais rajons būs viena pašvaldība. Toreiz arī teica, ka veidos otrā līmeņa pašvaldības, bet rajona padomes īpašumus sadalīja.

Mums jau bija Latvijas - Igaunijas programma, iesāktais kādai pašvaldībai bija jāpārņem. Bija Cēsu rajons - pārņēma Amatas novads. Kā būs tagad, vai viss turpināsies?"

Pēc novadu reformas asociācijai darbība bija jāskaidro no nulles. Kad ievēlēja jauno domi, pie katras tika braukts, ar katru runāts. Sadarbība veidojas, ja ir kopīgas intereses. Piedaloties starptautiskos projektos, ieguvējs ir katrs. Tā ir pieredze, iesaistās uzņēmēji, top jauni piedāvājumi. Pašvaldību ieinteresētība ir ļoti dažāda. Vienas gatavas jaunajam, atrod radošus risinājumus, citas pašvaldības nogaida, sak, redzēs, kas būs, ja būs vērts, tad iesaistīsies. Ar kurzemniekiem ir interesanti - viņi sākumā parasti visu kritizē. Kad

kāds ir izdarījis un izdevies, viņi prasa - cik gadu mēs atpaliēkam - un metas iekšā. Vidzemniekiem, ja ir kas jauns, skepse minimāla, uzreiz meklē risinājumus, kā to izdarīt, meklē naudu. Aktīvie rosinā, ieinteresē citus - arī tas ir kopīgs ieguvums sadarbībai.

Ir mazie novadi, kuru vadītāji un darbinieki saprot, ka ir jāsadarbojas, lai ietu uz priekšu. Ir tādi, kuri pārliecināti, viņi ir pasaulles centrs, kāds teicis, ka unikāli, un tāpēc nekas nav jādara, jo ir taču labi. Tādu nav daudz, bet Latvijas kartē tādi ir. Ir labi piemēri, kā mērķtiecīgi var attīstīties arī neliels novads. Iepriekšējā reforma sadalīja Rīgas rajonu. Izveidojās Carnikavas novads, kas mantojumā saņēma mazus ciemus, kuru iedzīvotāji cits pie cits nevarēja aizbraukt. Bija plāns, kas jāizdara ne lokālā, bet visa novada mērogā. Tagad Carnikavas novads tūrisma ir pazīstams ne tikai Latvijā. Var, protams, spriest, vai tas būtu izdarīts, ja paliktu rajons. Novada attīstība atkarīga no tā, kāds saimnieks ir vadītājs, cik plašs ir viņa redzējums, kā prot izmantot iespējas. Ir jau arī pietiekami lieli novadi, kuros attīstība nav redzama." □

Uzņēmēji vērtē gaidāmo reformu

SIA "CDzP" valdes loceklis **GIRTS BEIKMANIS**:

- Mūsu pusē uzņēmēji, dažkārt ar grūtībām, bet atrod kopīgu vadību, bet pašvaldības, no malas vērojot, tā īsti negrib meklēt kopīgos ceļus. Mēs paši par sevi! Tas nav labi. Ja, piemēram, Piebalga un Līgatne būs Cēsu novads - tas kaut vai tūrisma var būt ļoti plašs, kopīgs piedāvājums. Cēsis ir divi kalni, Priekuļos trase, peldbaseins, viesnīca - tas ir kopīgs komplekss. Vai tie katrs reklamē pārējos?"

Protams, daudz kas nākotnē būs atkarīgs, ko ievēlēs jaunajā domē, neizbēgami notiks centralizācija. Bet vai, piemēram, Jaunpiebalgai pēc gadiem pieciem ar saviem resursiem vispār būs reālas iespējas izdzīvot? Nezinu. Ja cilvēks redz, ka novads neatīstās, stagnē, gan iedzīvotāji, gan uzņēmēji dodas prom. Bet, ja šāds attāls pagasts ir liela novada, kas attīstās, daļa, ieguvēji ir visi, jo neviens neļūtas atstumts.

Grūti pateikt, kā būtu labāk. Ir novadi, kuri veiksmīgi attīstās, bet ir tādi, kuriem vajag, lai kāds tos pavelk. Taču skaidrs, ka līdz ar to centri zaudē."

Vidzemes Tūrisma asociācijas valdes priekšsēdētājs **RAITIS SIJĀTS**:

- Reformas īstenotāji uz Latviju raugās no Rīgas skatupunkta. Ekonomiski izdevīgi ir 50 kilometri ap galvaspilsētu, un viss. Noteikti lauki paliks tukšāki, palielināsies gan ārējā, gan iekšējā migrācija. To saka arī pēt-

nieki. Tas, ka kaut kas attīstīsies ārpus centriem, rada šaubas. Skaidrs, ka deputāti būs no pilsētām. Ir liela nozīme, vai deputāts ir no laukiem vai pilsētām. Tas attiecas gan uz Saeimu, gan pašvaldībām. Nav piesaistes laukiem. Lauku intereses arī Saeimā sarūks. Cilvēki pārcelsies uz lielajiem centriem, un attālo pagastu, novadu pārstāvju nebūs.

Ir pētījumi, kādi būs ieguvumi pēc reformas. Kas ir pieci miljoni eiro? Mēģina iestāstīt, ka deputātu par daudz un viņi daudz tērē. Tie ir pārdesmit eiro mēnesī.

Igaunijā par reformu runāja gadus piecus. Tajā laikā par konkrētām lietām neko sarunāt, vienošanās nevarēja, jo tūlīt taču būs reforma. Pēc tās Dienvidigauņijas Tūrisma asociācijas darbība beidzās. Tagad katra pašvaldība ir liela, uzskata, kāpēc sadarboties ar kaimiņu, ja varam paši. Paies laiks, kamēr pārliecināsies, ka ir kopīgas lietas, sāks sadarboties. Skaidrs, ka pēc reformas arī Latvijā paies vismaz divi gadi, kamēr vietējā vara sapratīs, ko un kā vajadzētu darīt.

SIA "Virāža" direktors **EDVĪNS VASERS**:

- Manuprāt, novadam jau pirms iepriekšējās reformas bija jāpaliek bijušā rajona teritorijā. Cēsis taču gadu desmitus tika veidots kā administratīvais centrs. Tagad ir daudzi mazi centri. Kā labāk, tas ir politisku jautājums. Taču jāreķinās, ka vēlēšanu laikā, arī vēl pēc tam populisma netrūkst. □

Līgatnē rīkos aptauju

Līgatnes novada dome ārkārtas sēdē nolēma, ka pašvaldība rīkos iedzīvotāju aptauju, lai noskaidrotu novadnieku viedokli par iespējamo Līgatnes novada apvienošanu ar citām administratīvajām teritorijām.

"Mēs, deputāti, vairāk kārt esam sprieduši par reformu. Arī par to, vai rīkot iedzīvotāju aptauju, kā to dara citos novados. Diskutēt sēdē ir pieņemts lēmumu pamudināja sešu iedzīvotāju parakstīta vēstule, kurā viņi lūdz pašvaldību sniegt viedokli par administratīvi teritoriālo reformu," stāsta novada vadītājs A.Šteins un uzsver, ka sabiedrībai nav sniegts pārskats par to, kā reforma ietekmēs pašvaldības pakalpojuma saņēmējus, nav informācijas par finanšu un sociālo ietekmi uz novada iedzīvotājiem, kā rezultāta būtiski var mainīties pašvaldības autonomās funkcijas un iedzīvotājiem sniegto pakalpojumu apjoms, kvalitāte un pieejamība. Tas visticamāk veidā skars līgatniešus. Domes lēmumā arī uzsvērts, ka "teritoriālās reformas kontekstā visbūtiskāk ir izvērtēt vietējo iedzīvotāju intereses. Nosakot Līgatnes novada apvienošanu ar novadu, kurā nav līdzīgi izaugsmes rādītāji un ir citas galvenās prioritātes un vajadzības, būtiski tiks kavēta Līgatnes novada turpmākā izaugsme. Pastāv bažas, ka Līgatnes novadā dzīvojošo nodokļu maksātāju nauda nevis veicinās viņu pašvaldības teritorijas attīstību un pakalpojumu kvalitātes pieaugumu, bet gan tiks novirzīta citu teritoriju situācijas uzlabošanai."

A. Šteins pastāsta, ka arī deputāti uzsvēruši, ka reformu va-

jag, bet ir jāizvērtē iepriekšējās kļūdas, neveiksmes un cēloņi, kāpēc tā tik būtiski ietekmējusi valsts ekonomiku, ka vainīgās amatpersonas jā sodā. "Jebkura reforma jebkurā laikā ir vajadzīga, jo nekas nestāv uz vietas. Bet tai jābūt saprātīgai, izmērītai. Ja kaut ko darām, jābūt pārliecībai, ka ieguvumi būs lielāki par zaudējumiem. Jo katras pārmaiņas rada gan zaudējumus, gan ieguvumus. Ja nevaram skaidri pateikt, kādi būs ieguvumi, ja nav skaidrības, kādu labumu cēsniekiem, zaubēniešiem piebaldzēniem un citiem atnesīs reforma, nav skaidrs, kāpēc tā nepieciešama. Skaidrojumi ir tikai frāzes. Tāpat cilvēki ir vilušies par informatīvo kampaņu, kurā nevar būt atbildes uz konkrētiem jautājumiem," viedokli pauž A.Šteins.

Aptaujā, kas sāksies 21.oktobrī, varēs piedalīties līgatnieši no 15 gadu vecuma, kuriem novadā ir deklarētā vai faktiskā dzīvesvieta, darba vieta vai nekustamais īpašums, vai uzņēmums. Anketā būs divi jautājumi: vai jūs esat par Līgatnes novada apvienošanu ar citiem novadiem; ja notiek novadu apvienošana, kādu modeli jūs atbalstāt - Līgatnes novada apvienošanu ar Siguldas vai Cēsu novadu, vai arī kādu citu? A.Šteins piebilst, ka pēdējā laikā arī izskanējis, ka varētu apvienoties Līgatnes un Amatas novads.

Izmantojot aptauju par gaidāmo reformu, tiks arī uzzināti iedzīvotāju paradumi: kur viņi iepērkas, kur mācās, strādā. Šī informācija noderēs pašvaldības ikdienas darbam.

Aizpildīt anketas klātienē varēs bibliotēkās un pakalpojumu centros, ja kāds nevar ierasties, var lūgt organizēt aptauju personas atrašanās vietā. Varēs atbildēt uz jautājumiem arī elektroniski, bet tiks kontrolēti, lai katrs dalībnieks piedalās tikai vien-

reiz. "Pašvaldību pieredze rāda, ka, aizpildot tiešsaistes anketu, ja netiek kontrolēti, ir cilvēki, kuri cītīgi balso par sev vēlamu," teic novada vadītājs.

Pret aptaujas organizēšanu sēdē balsoja deputāts Guntars Pīpkalējs. "Neesmu pret aptauju, bet nepiekrītu redakcijai. Vai būs objektīvs rezultāts, ja piedalās arī tie, kuri novadā tikai strādā? Uzskatu, ka anketai jābūt īsai un konkrētai, tajā jābūt tikai jautājumiem par reformu," "Druvai" pastāsta deputāts un uzsver, ka par reformu iedzīvotājiem ir ļoti maz skaidrots, arī deputāti par gaidāmo zina gaužām maz. "Ko mēs zinām par Siguldas novadu? Par Cēsu novadu vismaz ir priekšstats," uzsver G.Pīpkalējs.

Kad būs aptaujas rezultāti, deputāti lems, ko darīt tālāk. "Informēsim ministriju, Saeimas partijas par līgatniešu viedokli. Vai tas kaut ko tālāk ietekmēs, ņemot vērā līdzšinējo pieredzi, diezin vai. Bet notiek visādi," saka A.Šteins un piekrīt G.Pīpkalējam: "Cik daudzi iedzīvotāji ir iedziļinājušies administratīvi teritoriālās reformas būtībā, saprot pašvaldības strukturālo uzbūvi? Un vai tā jāsaprot, ja pakalpojumi un nepieciešamais tiek nodrošināts? Arī mediji atstāj iespaidu uz viedokli. Tik daudz negatīvu par pašvaldībām, neviens jau nevērtē, cik visā patiesības."

2019. gada 1. janvārī Līgatnes novadā dzīvesvietu bija deklarējuši 3496 iedzīvotāji. □

Lappusi sagatavojusi **SARMĪTE FELDMANE**

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds